

Névadónkra, Kovács Mátéra emlékeztünk

Intézményünk a Kovács Máté Alapítvánnyal karöltve rendezte meg november 11-én névadónk születésének 110. évfordulójának méltó megünneplését. Városunk polgármestere, Dr. Sóvágó László nyitotta meg a rendezvényt. Köszöntőjében elmondta, hogy Hajdúszoboszló büszkélkedik kiemelkedő személyiségekben. Kötelességünk, hogy megbecsüljük azokat, akik sokat tettek városunkért, emlékük ne hogy feledésbe merüljön, hiszen munkájuknak máig tartó hatása van. Köszöntötte a körünkben jelenlévő Dr. Kovács Ilonát és Dr. Kovács Mátét, névadónk gyermekeit.

Ezt követően Dr. Szálkai Tamás levéltáros, történész nyitotta meg az általa összeállított kiállítást. Végigkövette Kovács Máté életútját a szoboszlói szülői háztól az ELTE könyvtártudományi tanszékéig. Mint mondta, Kovács Máté pályáját pedagógusként kezdte és ez foglalta keretbe a munkásságát. De nemcsak a közoktatásért, a kultúráért tett, hanem politikai államtitkárként a szoboszlói emberek megélhetését is a szívében viselte. Ezért szorgalmazta a rizsföldek létesítését is. A kiállítás megnyitó után a konferencia Dr. Tóth Gyula, a Kovács Máté Alapítvány kuratóriumi elnöke Kovács Máté könyvtárelméleti törekvéseiről tartott előadást. Dr. Bényei Miklós *Kovács Máté és a Könyvtártudományi Tanulmányok* címmel adott számot kutatásairól. Végül Rózsa Dávid, a KSH Könyvtárának főigazgató helyettese avatott be bennünket *A biblíológia Rózsa György munkásságában* címmel.

A délutáni program az egri Eszterházy Károly Egyetem Médiainformatica Intézet munkatársai által készített, Kovács Mátéről szóló dokumentumfilm bemutatásával kezdődött. Ebben egykori tanítványai, pályatársai és gyermekei nyilatkoznak munkásságáról, elképzeléseiről, emberi tulajdonságairól.

A film megtekintése után került sor a *Kovács Máté a könyvtártudós* címmel megrendezésre került vetélkedő eredményhirdetésre és a díjátadásra. A felső tagozatos diákok körében meghirdetett verseny jutalmazottjai értékes könyvutalvánnyal lettek gazdagabbak.

Számunkra október végén megtisztelő felkérés érkezett a Kovács Máté Alapítvány részéről. Kuratóriumuk úgy döntött, hogy idén a mi intézményünk

kapja meg az emléklakettet Kovács Máté emlékének ápolásáért. A megtisztelő kitüntetést a művelődési központ és a könyvtár egyaránt megkapta. Dr. Kovács Ilona laudációjában így szól erről: „Az emléklakettel kitüntetettek sorában szokatlan, hogy egy intézmény kapja az emléklakettet, de egy ilyen intézmény sohasem személytelen. Mögötte emberi képességek mozgatóereje mindennek a forrása: alkotóerő, bátorság, kitartás, fáradhatatlanság, hűség és szeretet.” Dr. Bényei Miklós kuratóriumi tag így méltatta intézményünket: „Hajdúszoboszló korosabb és fiatalabb lakosai, a fenntartó önkormányzat, a kulturális társintézmények, a felügyeleti szervek és a hozzánk hasonló ritka vendégek is örömmel állapíthatják meg, hogy a városi művelődési központ és könyvtár tevékenységének sokrétű volta, magas színvonala méltó a névadó szellemi örökségéhez.”

Az emléklaketteket Berényiné Szilaj Ilona igazgató és én mint könyvtárvezető vettem át. Mindketten lehetőséget kaptunk, hogy megköszönjük a kitüntetést. Elmondtuk, hogy igyekszünk eleget tenni az intézmény felé irányuló elvárásoknak a magunk területén. Azon fáradozunk kollégáinkkal együtt, hogy méltók legyünk névadónk szellemiségéhez, aki azt vallotta: „A több tudás többre kötelez.”

A program méltó befejezéseként az intézmény falára visszakerült, a 2006-ban felavatott Kovács Máté emléktábla megkoszorúzása következett. Vida Lajos irodalmár és helytörténész előadásában összefoglalta Kovács Máté azon törekvéseit, amelyet a városunkért tett. Városunk nevében Dr. Sóvágó László polgármester helyezte el a koszorút. Ezt követően a Kovács Máté Alapítvány nevében Dr. Kovács Ilona és Dr. Tóth Gyula helyezte el az emlékkoszorút. A Méliusz Juhász Péter Könyvtár nevében Csobán Róbert osztályvezető róttale tiszteletét. Intézményünk és a Kovács Máté Városi Könyvtárért Alapítvány nevében Berényiné Szilaj Ilona igazgató, Nyéki István kuratóriumi elnök, valamint e sorok írója koszorúzott.

A Zichy Géza Zeneiskola tehetséges fúvósgyerekei nyitották és zárták a koszorúzási ünnepséget Dorcsin Attila vezényletével.

JUHÁSZ ILONA

BÉNYEI MIKLÓS

a Kovács Máté Alapítvány Kuratóriumának tagja

LAUDÁCIÓ (MÉLTATÁS)

a Hajdúszoboszlói Kovács Máté Városi Művelődési
Központ és Könyvtárról
2016. november 21.

Bizop, ünnepl ősze lehetett hatvanhat évvel ezelött Hajdúszoboszló kultúrabarát közönségének: 1950. október 21-én felavatták a kultúrházat, majd november 7-én átadták a városi könyvtárt. A két intézmény egy vadonatúj épületben kapott helyet, amely a kulturális kormányzat, mindenekelett a város szülötte, 1949 tavaszáig államtitkári tisztséget betöltő Kovács Máté hathatós támogatásával létesült. A művelődés otthona tehát több mint hat és fél évtizede látja el feladatát, teljesíti nemes misszióját. Teszi ezt a mindenkor népművelés- és könyvtár-politika elvárásaihoz, a helyi tanács, majd önkormányzat elgondolásaihoz igazodva, de mindenekelett a szoboszlói lakosok és az ide érkező üdülő vendégek igényeit, szükségleteit igyekezett kielégíteni. A sokáig ikertestvérként, majd 1996-tól egy szervezeti egységként működő, a fenntartó bizalmát mindvégig élvező intézmény valóban a művelődés otthona volt. Olyan közösségi hely, ahová szívesen jártak az emberek, ahol művelődhettek, tudásban gyarapodhattak, izlésük fejlődhetett, kedvük és érdeklődésük szerint olvashattak, kellemesen szórakozhattak, időnként kirándulhattak, vagy csak egyszerűen találkozhattak, beszélgethettek egymással. Itt békülnek, felnőttnak és gyermeknek bensőséges élményekben lehetett része. Gyakran életre szóló baráti kapcsolatok, sőt olykor nem is annyira titkoltan szereleml szálak szövödték. A sokféle lehetőség és a jól képzett népművelők, könyvtárosok együttes erőfeszítése számos emberi életet befolyásolt kedvező irányba, sokak pályafutásának szabott új irányt.

A városi művelődési központ és könyvtár az egyetemes és a magyar nemzeti kultúra őrhelye, terjesztője, a lokálpatriotizmus egyik bázisa. Jellegzetes példája ennek az immár huszonegyedik évfolyamában járó, csaknem egyedülálló kulturális folyóirat, a *Szókimondó*. Más kezdeményezései jó néhány esetben szintén országos visszhangot keltettek. Remek kiállítások, színházi vendéjátékok, előadóestek, népszerű könnyű- és komolyzenei hangversenyek zajlottak a házban, több író-olvasó találkozóknak is gyorsan híre ment.

Senki, akinek csak kicsiny rálátása is volt a kettős intézmény munkájára, életére, nem vitatta: jó ideje kiérdemelte, hogy az épülete megújuljon. Ez tavaly év elején egy sikeres városrekonstrukciós pályázat ke-

retében meg is történhetett. Mindannyian láthatjuk, hogy a művelődési központ és a könyvtár felújított, kibővített otthona tágas, világos, kényelmes, a számítástechnika vívmányaival felszerelt, és – milyen jó kimondani – esztétikus. A régi-új épületben az elkötelezett munkatársak folytatják az addigi eredményes munkát, kellő, a vendégek elismerését kiváltó módon. A statisztikai adatok már a felújítás utáni első esztendőben is imponálóak. A művelődési központban huszonnégy (24) művészeti és népművészeti csoport, tizennégy (14) klub, szakkör és kör működik, összesen csaknem ötszázötven (550) taggal, több mint ötszázötven (550) kiállítás, ismeretterjesztő előadást és egyéb rendezvényt szerveztek, és ezeken több mint kétszázhuszezer (220 000) résztvevő, látogató fordult meg. A könyvtár mintegy kétezer kétszáz (2200) olvasónak kínálja szolgáltatásait, több mint negyvenháromezer (43 000) dokumentummal, köztük kétszáz (206) elektronikus információhordozóval. Több mint ötvenhárom és félezer (53 500) könyvet és más dokumentumot kölcsönöztek, a helybeni használatok száma meghaladja a húszezret (20 000). Mindez eléri, sőt néhány ponton alighanem meghaladja az országos átlagot.

Hajdúszoboszló korosabb és fiatal lakosai, a fenntartó önkormányzat, a kulturális társintézmények, a felügyeleti szervek és a hozzánk hasonló ritka vendégek is örömmel állapíthatják meg, hogy a városi művelődési központ és könyvtár tevékenységének sokrétű volta, magas színvonala méltó a névadó szellemi örökségéhez. Jóleső érzéssel nyújtjuk át az intézmény képviselőinek és dolgozóinak a Kovács Máté-émlékplaketteket. Szívüöl gratulálunk, és nagyon reméljük, hogy a munka töretlenül és sikeresen folytatódhat. Öszintén kívánjuk, hogy így legyen.

KOVÁCS ILONA

Mint hallottuk a bejelentést, a Kovács Máté Emlékének Ápolásáért Emlékplakett idei kitüntetettje a Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár, s amely mint a neve is mutatja, két fontos kulturális intézmény együttese.

Az intézmény szakmai tevékenységének méltatását követően én most szeretnék köszönetet mondani mindazért, amit az elmúlt évtizedekben Kovács Máté munkásságának ismertetéséért és emlékének fenntartásáért tett a Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár. A könyvtár és a művelődési központ közel négy évtizede tesz tanúságot Kovács Máténak, a város hűségese szülöttének megbecsüléséről. Az emléklakettel kitüntetettek sorában szokatlan, hogy

egy intézmény kapja az emléklakettet, de egy ilyen intézmény soha sem személytelen. Mögötte emberi képességek mozgató ereje mindennek a forrása: alkotóerő, bátorság, kitartás, fáradhatatlanság, hűség és szeretet. Ez motiválta itt Hajdúszoboszlón is az emlékezés programját és hozta meg az eredményeket: az intézmény értéket felismerő és hagyományteremtő munkáját, Kovács Máté emlékének tiszteletét.

Ennek a munkának ez ünnepi alkalomból néhány rendkívül fontos eseményét szeretném kiemelni. Mindenekelőtt azt a tény, hogy Hajdúszoboszló Városi Könyvtára az egész hazai szakmában elsőként vállalkozott Kovács Máté emlékének ápolására. 1981-ben Kovács Máté születésének 75. évfordulója évében, 1981. június 4-én ünnepélyes keretek között felvette a Kovács Máté nevet, amit a későbbiekben az egész intézmény magáénak vallott.

Ebből az alkalomból indult útjára Kovács Máté tevékenységének elemző értékelése, amit azután az évek folyamán az értékelő és emlékező konferenciák, előadások és publikációk sora követett országszerte.

Itt Hajdúszoboszlón a Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár folyamatos tevékenységének részévé vált az emlékezés fenntartása, nemcsak Kovács Máté nevének napi használatával és a köztudatban ismertté tételével, hanem a média sokféle esz-

közével: tv és rádió útján, fotó és sajtóközleményekkel, kiállításokkal, ünnepekkel, munkásságának dokumentációjával, rendszeres megemlékezésekkel.

Ezeknek a sorából országosan is kiemelkedő volt a szoboszlói Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár újabb jelentős rendezvénye 2006-ban. Kovács Máté születésének 100. évfordulója alkalmából 2006. november 10-11-én az intézmény a Kovács Máté Alapítvánnyal és a Debreceni Egyetemi Könyvtárral közösen kétnapos országos konferenciát rendezett. Ezzel a művelődési központ és könyvtár ismét lehetőséget teremtett arra, hogy a szakma új kutatási eredmények bemutatásával járuljon hozzá Kovács Máté szakmai koncepciójának megértéséhez és a magyar könyvtárügy e korszakának feltárásához, a szakmai múlt örökségének dokumentálásához. A konferenciát a könyvtár munkatársai által összeállított kiállítás kísérte, amelynek digitális megőrzítése jelentős forrássá vált Kovács Máté munkásságának megismeréséhez.

Kiemelkedő jelentőségű esemény volt a város támogatásával elkészített, majd az intézmény falán elhelyezett Kovács Máté emléktábla. Ez az emléktábla nemcsak az ünnepi pillanat méltó megemlékezését jelentette, hanem az évenkénti koszorúzási ünnepek folyamatosan felhívják Kovács Máté munkássá-

Juhász Ilona, Nyéki István, Berényiné Szila Ilona, Kovács Ilona, Tóth Gyula és Dr. Sóvágó László (Fotó: Buzási László)

gára és az intézmény tevékenységére a szakma és a nagyközönség figyelmét.

Ma, 2016. november 11-én, Kovács Máté születése 110. évfordulójára emlékezünk, és ismét Hajdúszoboszlón a Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár immár megújult, korszerű épületében gyűlhettünk össze az ünnepi konferenciára. Kiváló kiállítás és filmbemutató kísérte a tartalmas előadói programot. Az építkezés lezárultával, örömeinkre az intézmény falára ismét visszakérült emléktábla, koszorúzására is sor kerülhet. Gazdag program, örömteli és ünnepi alkalom ez.

A Kovács Máté Alapítvány, a könyvtári és művelődési szakma, mindenekelött Kovács Máté családja nevében szeretnék köszönetet mondani Hajdúszoboszló Önkormányzatának, a Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtárnak ezért a megtisztelő lehetőségért, az intézmény kitaró és önzetlen áldozatvállalásáért, Kovács Máté munkásságának megbecsüléséért. Ő maga nagy felelősséggel, elkötelezetten és őszinte szeretettel ragaszkodott a szülővároshoz, s ahol tehetette, gondját viselte és igyekezett fejlődéséhez hozzájárulni.

2006-ban, a 100-éves évforduló alkalmával a *Szókimondó* riportja azt a kérdést tette fel nekem, hogy mit jelent a mi számunkra ennek a programnak az elindulása, Kovács Máté nevének felvétele az intézmény nevébe. Akkor azt válaszoltam: „Őszinte örömmel fogadtuk ezt a megtisztelő döntést..., úgy érezzük, méltó válasz ez a szülőföld iránt tapasztalt szeretetere, építő szándékára és jobbító törekvéseire.”

Ma sem mondhatok mást. Mindnyájunk nevében köszönjük.

BERÉNYINÉ SZILAJ ILONA

Tisztelt Vendégeink! Kedves Kovács Ilona és kedves Kovács Máté! Tisztelt Kuratórium!

A mai ünnepi alkalmon névadónk, Kovács Máté születésének 110. évfordulójára emlékezünk. Munkatársaim és a magam nevében tisztelettel és szeretettel köszöntöm Önöket.

Tisztelettel és hálával köszönöm meg intézményünk nevében is a „Kovács Máté emlékének ápolásáért” emléklakettet, melyet ebben az évben a Kovács Máté Alapítvány úgy ítélte meg, hogy a 110. évfordulón ezt intézményünknek adományozza, amely összevont közművelődési intézményként és könyvtárként működik.

Nagy felelősség egy intézmény számára, amikor nevet választ, azzal elkötelezettséget és hitvallást is vállal magára, mivel a név kötelez.

Itt szeretném megköszönni Dr. Makrai Imréné Editkének, a könyvtár korábbi igazgatójának azt, hogy kezdeményezésére 1981. június 8-án, Kovács Máté születésének 75. évfordulóján a városi könyvtár felvette Kovács Máté nevét.

Én sajnos személyesen nem ismertem névadónkat.

Fiatal pályakezdőként, az intézmény népművelőjeként, munkatársaként azonban jelen lehettem ezen az ünnepélyes alkalmon. Emlékszem, ahogy az akkori épület földszinti könyvtár része megtelt az ünneplőkkel. Emlékezetes, szép ünnepség volt ez akkor is.

1996-ban, amikor a közművelődési intézményt és a könyvtárat összevonták (amely egyébként egy épületben működött), nem volt kérdés, hogy Kovács Máté nevét a kulturális intézmény továbbviszi. 2006-ban avattuk fel a művelődési központ homlokzatán a Kovács Máté emléktáblát.

Most megilletődve állok azon szakemberek, kutatók előtt, akik tevékenységükkel szintén Kovács Máté szellemiségében dolgoznak és ápolják a tudós, a politikus emlékét.

A mai nap folyamán több előadás is méltatta Kovács Máté könyvtáros, művelődéspolitikus tevékenységét, akit kora polihisztorának is nevezhetünk. Számunkra, akik a kulturális értékek megőrzését, létrehozását és közvetítését vállaltuk hivatásunknak, itt Hajdúszoboszlón talán a legnagyobb, legfontosabb eredmény, amit Kovács Máté munkásságának köszönhetünk, az az, hogy 1947-ben kezdeményezésére és anyagi támogatásával kultúrház épült városunkban.

Idézek a Hajdúszoboszlón 1948. augusztus 1-én délelőtt 11 órakor - a városi kultúrház alapkövetétele

alkalmából - született képviselőtestületi Alapokmányból:

„A kultúrház gondolata [...] csak terv maradt volna, ha ugyanakkor városunk szülötte, az ifjúság barátja, s a kultúra önzetlen harcosa dr. Kovács Máté vallás és közoktatásügyi államtitkár teljesen önálló gondolattal, de ugyancsak e célt szolgáló tervvel nem jött volna városunk kulturális fejlődésének előmozdítása érdekében a város képviselőtestülete elé. Hajdúszoboszló megyei város képviselőtestülete 223-4816/1947. számon [...] kultúrház létesítése tárgyában tett hivatalos előterjesztést egyhangúan elfogadja, magáévá teszi és annak megfelelően kérelemmel fordul a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumhoz, miszerint létesítsenek kultúrházat Hajdúszoboszlón, mely legyen összekapcsolva egy népfőiskolával, népkönyvtárral és egy néprajzi gyűjtemény számára nagyobb teremmel.

A megvalósítandó kultúrintézmények lehetővé tennék [...], hogy a nyári fűrdőszezonban a város kultúrnapokat, vagy kultúrhetet rendezne irodalmi, zenei műsorral, kép- és egyéb anyag kiállításával.

E kultúrintézmények Hajdúszoboszlón való sürgős létesítésének szükségességét maga a Vallás és Közoktatásügyi Miniszter úr, Kovács Máté államtitkár úr a helyszínen szerzett tapasztalataiból is tudják.

A megépülő kultúrház költségeihez a hároméves terv keretében a miniszter 200.000 forinttal hozzájárul.”

Kovács Máté sok-sok tanulmánya, könyve, írása mellett számunkra fontos hagyatéka, hogy kezdeményezte a kultúrház építését. Megépült a város kultúrháza, majd 1970-ben könyvtári résszel bővült.

Az elmúlt évtizedekben és napjainkban is az itt dolgozó könyvtárosok, népművelők fontos feladatuknak érezték és érzik, hogy legjobb tudásuk szerint, magas színvonalú, minőségi munkát végezzenek, amelyet Kovács Máté mind a saját tevékenységében, mind a kulturális területen kiemelten fontosnak tartott. Ahogy ő fogalmazott: „a jobb minőség jegyében. Minden vállalkozásnak, sikernek mértéke maga az ember, aki a feladatra vállalkozik. Csak minőségi emberek végezhetnek minőségi munkát.”

Ennek a Kovács Máté gondolatnak, szellemi, erkölcsi útmutatásnak is igyekeztünk megfelelni, amikor mindennapi munkánkban a minőséget, a látogatók elégedettségének folyamatos javítását tűztük ki célul, melynek eredményeként a Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár 2016. januárjában tevékenysége és munkája alapján az Emberi Erőforrások Miniszterétől Minősített Közművelődési Intézmény Címet vehetett át. Ehhez természetesen jelentősen hozzájárultak azok a kedvező feltételek, amelyek 2014. decemberében következtek be váro-

Fotó: Berényi Viktória

sunkban. Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának kultúra iránti elkötelezettségét mutatja ez a szépen megújult, funkciójában is kibővült kulturális intézmény, amely Uniós és Önkormányzati támogatásból épülhetett át.

A képzelet játéka: talán Kovács Máté is nagyon boldog és büszke lenne ezekre az eredményekre, melyekben az ő gondolatai, az ő munkássága is benne van.

Kovács Máté családja írta 2015. februárjában intézményünknek: „sokszor szeretettel emlékezett vissza a hajdani kultúrház építésére, valahol el kellett indítani, miért ne lehetett volna Hajdúszoboszló.”

A művelődési központ és könyvtár vezetőjeként munkatársaimmal kötelességünknek tartjuk és tartom, hogy Kovács Máté nevét, szellemi örökségét, munkásságát ápoljuk, azokkal a rendezvényekkel, sokszínű programjainkkal, közösségeinkkel, szolgáltatásainkkal, amelyek napjainkban intézményünk tevékenységét jellemzik.

Kovács Máté 1961-ben a közművelődésről megfogalmazott gondolatai korunkban is értelmezhetőek.

„Ma már a közművelődésnek, a természetes közlésmódokon, beszéden, éneken és mozdulaton alapuló ágai pl. az ismeretterjesztés, a hivatásos és műkedvelő színjátszás, táncművészet és éneklés éppen úgy, mint a technikai közlésmódokon, így pl. az íráson, nyomtatá-

Dr. Sívágó László polgármester koszorúz

son (könyv és könyvtár) és hangrögzítésen (hanglemez, hangszalag) a kép- és hangrögzítésen (film) a hangközlésen (rádió) a kép és hangközlésen (televízió) alapuló ágai egyre szélesebb körben elterjedtek és igénybevételeük a jövőben előre láthatóan a társadalom egészében általánossá válik. Az általuk és a bennük megvalósuló közlések tudatformáló hatása egyre növekszik."

Kovács Máté könyvtáros, művelődéspolitikus, egyetemi tanár kultúráról, nevelésről, közművelődésről vallott nézetei, tanítása örökségül szolgál a ma kulturális területen dolgozók számára, nekünk itt, hajdúszoboszlóiaknak is. Feladatunk bármilyen szakmai fórumon mutatjuk be intézményünk eredményeit és azt a sokszínű kulturális tevékenységet, melyet végzünk, nem feledkezhetünk meg Kovács Máté nevének, munkásságának ismertetéséről, s azokról az alapokról, amelyeket Kovács Máté a kultúra, könyvtár területén mint művelődéspolitikus az utókor számára hagyott.

Születésnapján emléke előtt tisztelve minden évben megkoszorúzzuk az intézményünk falán elhelyezett emléktáblát. Szeretném javasolni, hogy a jövőben szülőháza falán is helyezzünk el egy emléktáblát.

Köszönöm, hogy meghallgattak, köszönjük az elismerést, megtisztelő intézményünk számára.

JUHÁSZ ILONA

Nagy megtiszteltetés intézményünknek, ezen belül a könyvtárnak, hogy a Kovács Máté Alapítvány kuratóriuma méltónak talált bennünket a Kovács Máté emlékének ápolásáért elnevezésű emléktáblát elnyerésére. Külön öröm számunkra, hogy a névadónk születésének 110. évfordulóján rendezett emléknapon vehetjük át ezt a kitüntetést.

Kovács Máté és könyvtárunk története az 1940-es évek közepéig, végéig nyúlik vissza. A kulturális élet és az oktatás területén végzett munkája, megszerzett tapasztalatai révén 1945-ben a Vallás és Közoktatásügyi Minisztériumba került. 1947. áprilisában nevezték ki politikai államtitkárnak – ebben a minőségében segítette a hajdúszoboszlói közművelődési és közoktatási fejlesztési törekvések megvalósítását. Elsőként a középiskola ügye rendeződött. Kezdetektől támogatta a városi közgyűlés azon javaslatát, hogy a minisztérium „létesítsen egy kultúrházat, amely legyen összekapcsolva egy szabad iskolával (népfőiskolával), egy nagyarányú kifejlesztett körzeti népkönyvtárral és egy néprajzi gyűjtemény számára nagyobb teremmel."

A város akkori főjegyzője, dr. Geönczy József így invitálta Kovács Mátét a kultúrház alapkövetésére 1948. július 20-án kelt levelében: „Mi sem természetesebb, hogy az ünnepségen az ünnepi beszédet te

tartanád". Továbbá így köszönte meg neki önzetlen közreműködését a város: „feltétlen ragaszkodunk ahhoz, hogy az alapokmány szövegében a Te neved és érdemeid megörökíttessenek”. Ez így is történt, amelyet az 1948. augusztus 1-jén 11 órakor tartandó alapkövetélét alkalmából szerkesztett Alapokmány bizonylta. „Legyen ez az alapokmány beszédes hirdetője örök időkre a népi kultúra megnevezett apostolai eredményeinek. ...Köszönjük Tildy Zoltánnak, a magyar köztársaság elnökének, dr. Ortutay Gyula vallás- és közoktatásügyi, valamint Darvas József építési és közmunkaügyi minisztereknek, dr. Berei Andornak, az országos tervehivatal vezetőjének, Kovács Máté vallás és közoktatásügyi államtitkár urnak,...”

A városi könyvtár 1952-től működött a kultúrházban. Először egy helyiségben volt az állomány, amely szép lassan érte el a kb. 9000-res nagyságrendet, a 7-900 olvasói létszámot. Nem szabadpolcos kölcsönzési rendszerben folyt a kölcsönzés, hanem a könyveket zárt helyen, szekrényekben tartották elődeink, egy képes katalógus segített a választásban, vagy a könyvtáros ajánlott olvasnivalót. Ezt Tasi Miklósné, Luli kolléganőnk mondta el, aki 1996-ban, alapításának évében, első kitüntetettje volt a városunk által létrehozott, kimagasló közszolgálati érdemekért járó Kovács Máté-díjnak.

Azt pedig dr. Makrai Imréné Editke elbeszéléséből és a korabeli sajtóból tudjuk, hogy 1970-ben, a könyvtári szárny avatásán Kovács Máté professzor úr is részt vett, jelenlétével, tanácsaival megtisztelte könyvtárunkat. Editke maga is Kovács Máté-tanítvány volt, tapasztalta, hogy a professzor úr nemcsak tanítványaitól követelte meg a tudást, hanem ő maga is eszerint élt. „Csak minőségi emberek végezhetnek minőségi munkát” – vallotta.

Editke volt az is, akinek szívügye lett, hogy könyvtárunk viselhesse a Kovács Máté nevet. Hosszas levelezés, többszöri kérelmezés vezetett odáig, amíg megérkezett a Hajdú-Bihar Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága által hozott határozat: „A végrehajtó bizottság a művelődésügyi osztály előterjesztése alapján – figyelemmel az érintett szervek javaslatára – hozzájárul ahhoz, hogy a hajdúszoboszlói városi könyvtár 1981. június 1-től a KOVÁCS MÁTÉ VÁROSI KÖNYVTÁR, HAJDÚSZOBOSZLÓ nevet viselje.”

Dr. Fülöp Géza egyetemi docens, aki itt volt a névadó ünnepségen, írja egy év múlva előadásában, azon az emlékülésen, amelyet Kovács Máté születésének 75. és halálának 10. évfordulójára rendezett az MKE Könyv- és Könyvtártörténeti Bizottsága: „...érthetetlen, hogy az egyetem falain kívül halála után 10 évig szinte a nevet sem ejtettük ki. Nem folytattuk

azokat a munkákat, nem fejeztük be azokat a kezdeményezéseket, amelyeket ő indított meg. Születése 75. évfordulóján a szülőváros, Hajdúszoboszló idézte elsőnek az emlékét, amikor 1981. június 8-án – példát mutatva a magyar könyvtárügy vezető szerveinek – bensőséges, szép ünnepség keretében Kovács Mátéről nevezte el a városi könyvtárat.”

Őrizzük azokat az üdvözlő táviratokat, leveleket, amelyek a névfelvétel kapcsán érkeztek könyvtárunkba. Ezekből idézek most kettőt. (Dr. Tóth Gyula és Molnár József levele!)

Könyvtárunk attól a pillanattól kezdve, hogy felvette Kovács Máté nevét, minden időben kötelességének érzi, hogy az ő kimagasló szellemiségét megőrizze, továbbadja. Lényegesnek tartjuk, hogy az intézmény egésze a Kovács Máté-i hitvallás korszerű értelmezése szellemében működjön. Ezt a törekvésünket a *Küldetésnyilatkozatunkban* is megfogalmaztuk. Szakképzett munkatársainkkal igyekszünk eleget tenni a 21. század követelményeinek. Alapvető feladatunk a felhasználó-központúság érvényesítése, az esélyegyenlőség megteremtése az állampolgároknak az információhoz való hozzáférésben.

1995-ben mi, könyvtárosok, a Városgazdálkodási Vállalat és az önkormányzat együtt hoztuk létre a Kovács Máté Városi Könyvtárért Alapítványt, amelynek elsődleges célja Hajdúszoboszló város lakosságának művelődési lehetőségeinek bővítése volt. Immár húsz év távlatából elmondhatjuk, hogy közel száz alkalommal tudtunk meghívni elsősorban fiatal jeles költőket, írókat, akik az irodalmi élet kiválóságai voltak, és még ma is azok. (Gondoljunk Papp Andrásra, Térey Jánosra, Kemény Istvánra, Halász Margitra, Greccsó Krisztiánra és folytathatnám a sort.)

Megemlítem még a 2012-es évben elnyert Támpop-os pályázatot, ahol „Megújuló könyvtár a gyógyvíz városában” című pályázatunkon közel 45 millió forintot nyertünk, amit egyrészt könyvtárfejlesztésre, másrészt formális és informális képzések lebonyolítására fordítottunk az élethosszig tartó tanulás érdekében.

Megtisztelő könyvtárunk számára, hogy jelölt bennünket a kúrtórium a Kovács Máté-emlékplakettre. Köszönjük a bizalmat, munkatársaimnak köszönöm, hogy áldozatos munkájukkal hitet tesznek nap mint nap, hogy Kovács Máté szellemiségét továbbviszik és átadják az utódainknak. Ennek köszönhető, hogy ma már inkább csak az idelátogató vendégek kérdezik meg, hogy ki is volt Kovács Máté. Hagyományt kívánunk teremteni az iskolások számára rendezett vetélkedővel, mert ez is ezt a célt szolgálja. Köszönöm.